

Традиція вітчизняного українського слова на вітчизняній американській землі

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редкація і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

PIK LXIV. Ч. 38. ДЖЕРСІ СІТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ЛЮТОГО 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 25, 1957 No. 38. VOL. LXIV.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕСТЕРІ- ГАЄ ПЕРЕД ЗАГРОЗАМИ МІЖНАРОДНОГО КОМУНІЗМУ

П'ЯТНАДЦЯТИРІЧЧЯ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ“ ВІД- ЗНАЧІВ ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ОКРЕМІМ ЗВЕРНЕННЯМ, ПЕРЕДАВАНИМ 43 МОВАМИ ЧЕРЕЗ 78 СТАНЦІЙ

Вашингтон. — В понеділок дня 25 лютого ц. р. през. Айзенгавер — відзначаючи 15-річчя існування „Голосу Америки“ — виступив із спеціальним зверненням до народів світу, присвяченим цій річниці, в якому з'ясував колючість боротьби із міжнародним комунізмом, безоглядним і рішучим ворогом свободи народів і людей. Звернення Президента було передано через 78 радіостанцій „Голосу Америки“ 43 різними мовами. З'ясовуючи у своєму зверненні завдання і цілі закордонної політики ЗДА, през. Айзенгавер заявив, що Америка підтримувала і буде підтримувати незалежність змагання окремих народів, як теж і підтримувати змагання тих народів, що здобувають свободу, хочуть захистити свою державність і добробут. Існуючі між новоназваними державами розбіжності і суперечки мусять бути — підкреслює Президент — полагодувані на базі принципів і напрямних діяльності Об'єднаних Націй. Головну увагу у своєму зверненні присвятив Айзенгавер намаганням міжнародного комунізму встановити у світі систему міжнародної контролю і підпорядкованості. В цьому аспекті намагає міжнародний кому-

ПОМЕР ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

Дня 22 лютого помер несподівано у Лондоні репрезентант і керівник організованого гетьманського руху Гетьманіч Данило Скоропадський, син с. п. Гетьмана Павла Скоропадського і Олександри Народиженської 14 лютого 1904 р. в Гадячі, гетьманіч Данило вчився в юнацьких роках у київській гімназії і потім, після еміграції в Західну Європу, у Швейцарії, де закінчив середню школу. Інженерні студії здобував у Берліні і, закінчивши їх, відбував практику у різних фабриках Крупна і Сименса. Відбувши недовго перед другою світовою війною подорож по З'єдинених Державинах і Канаді, до Німеччини вже не вернувся, але в 1938 р. переїхав на постійне перебування до Великої Британії, де працював у різних індустріальних підприємствах, востаннє, вже під кінець другої світової війни, у фабриці відомого українського підприємця і винахідника В. Джусі. Вже з 1938 був проголошений наслідником гетьманського діла і гетьманського руху і в 1948 р. гетьманова Олександра Скоропадська, яка від смерті гетьмана Павла Скоропадського (в квітні 1945 р.) виконувала обов'язки репрезентанта гетьманського руху, передала йому всі права на керівництво гетьманським рухом і еwentуальні права на наслідний Гетьмана. Перебуваючи у Великій Британії, Польській Гетьманіч Данило разом з відомим українським діячем Іваном Коростевцем видавав окреміжний журнал англійською мовою для інформування англомоногого світу, зокрема міністерства закордонних справ і західні політики про українську справу і співпрацював тісно з заснованою теж за його ініціативою Шкотською Лігою для визволення Європи, очолюваною британським політиком М. Стюартом і віце-адміралом британської флотії Кінгстоном. Працював активно як публіцист, поміщуючи низку статей в англо-українській пресі про важливість і значення Укра-

С. п. Гетьманіч Данило Скоропадський

їни, як незалежної держави. До кінця свого життя був почесним головою Союзу Українців у Великій Британії, переобраний на це становище кожного року. Залишив три сестри: Марію, графиню де Монтрезор, дружину графа де Монтрезора, вбитого більшовиками 1939 році на Волині, Єлисавету, яка була активною співробітницею і секретаркою с. п. Гетьмана Павла Скоропадського та Олену, яка, вийшовши заміж за швейцарського громадянина, зреклася всіх прав до гетьманського наслідства. Покійний Гетьманіч Данило Скоропадський був неодружений. До кінця життя залишався громадянином Української Держави, не приймаючи громадянства ні Вел. Британії, ні ЗДА, хоч мав для цього всі можливості. Ставився прихильно до всіх спроб української внутрішньої політичної консолідації і особисто підтримував заходи для її зреалізування. Був людиною великої індивідуальності і користувався пошаною й авторитетом не тільки серед прихильників і членів гетьманського руху, але теж і в інших українських політичних середовищах і серед широкого громадянства.

Заповідають кінець комунізму

Вінтер Парк, Флоридя. — Південнокорейський амбасадор до З'єдинених Державин Америки д-р Ю. Чан Янг і голова Мадридської Крайової Ради о. монсеньйор Веля Варга промовляли на форумі Роланда каледжу і заявили, що, на їх думку, комунізм нахочить перед своїм упадком. „Кінець комунізму є неминує, бо він сам є зерно свого знищення“, — казав амбасадор Янг. А о. Варга твердив, що „відняти своїй справі зрів студентів в Будапешті перейде до історії, бо він виявив повний упадок комуністичної виховної системи“.

Борис Моррос свідчитиме в справі шпигунської трійки

Нью Йорк. — Федеральний суддя Грегорі Ф. Нуан виявив, що урядовим свідком проти шпигунської трійки Джекоба Аллама, Джека і Міри Собелія буде кіншій продуцент і музик Борис Моррос. Він є натуралізованим американським громадянином, який кілька років жив закордоном. Прокуратор Томас В. Гількріст ствердив, що Моррос — це та особа, про яку говориться в акті оскарження, і яка стрічалася з Со-

Метрополітальна група молоді планує імпрези

Нью Йорк. — Минулого четверга, 21-го лютого, тут у приміщенні Народного Дому відбулись наради представників народженої в Америці групи молоді метрополітальної округи Нью Йорку і Нью Джерсі. Предметом наради, в яких взяли участь відомі із своєї культурної активності серед цієї молоді пн. Оля Дмитрієв, Меланія і Міланович, п-ні Прочник, п. Степан Марусевич, відомий диригент хорів цієї молоді, були можливості відновлення широкій і репрезентативній імпрезовій активності метрополітальної групи молоді, що має на своєму конікті відомі до 1950-го року культурні фестивалі „Гомін України“. У висліді цих вступних нарад рішено дати

Королева Єлисавета і її чоловік князь Единбургський вернулись в четвер минулого тижня до Лондону з подорожі до Португалії. Князь Единбургський був поза Англією дві з половиною місяці. На летищі їх зустріли між іншими двоє їхніх дітей, Чарль і Анна. Королева з чоловіком і дітьми їхали відкритим авто, ентузіастично привітали масами народом.

В УКРАЇНІ ВІДЧУВАЄТЬСЯ СИЛЬНУ ТЕЧІЮ НАЦІОНАЛІЗМУ — ТВЕРДИТЬ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОФЕСОР

Відомий американський тижневик „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт“ у найновішому виданні на 1-го березня надрукував довший репортаж Воррена Нуттера, професора економіки на Вирджинському університеті, на тему: „Слабкість Росії“. Цей репортаж, базований на власних спостереженнях автора під час його відвідин в різних частинах Союзного Союзу, редакція журналу відмітила окремо ще й тим, що зробила його мотом того числа, звертаючи на нього увагу вже великим заголовком на обкладинці: „Правдива історія слабкості Росії“. В цілому репортаж багато згадок про Україну, а в одному місці, при описі Києва, м. ін. написано: „Відчувається сильну течію націоналізму; очевидно, що існує велика шадобувальність до української культури, як це виявляється характером музеїв та гордістю, з якою показується відвідувачам українське мистецтво, архітектуру та ремесло. Модерні українські будови зберігають характеристичну архітектуру і декоративність: колося збіжжя, стручки кукурдизи і подібне. Насувалася думка, чи відносна можливість Києва не є результатом спеціального відношення, призначеного на послаблення українського націоналізму“.

Король Савд інформує арабських володарів про політику Америки

Каїро. — У першому дні з'їзду чотирьох голів арабських держав в столиці Єгипту сваді-арабський король Савд інформував членів конференції про те, що він дізнався в своїх розмовах у Вашингтоні про нову американську закордонну політику. За пресою інформаціями, він мав твердити, що в американській політиці настає зворот від одностороннього підтримування Ізраїлю в напрямку до справедливої й об'єктивного розглядавання всіх проблем Середнього Сходу. У цій конференції в Каїро беруть участь президент Єгипту Гамаль Абдель Нассер, савд-арабський король Савд, король Йорданії

Совети хотіли б санкцій проти Ізраїлю

Москва. — Московська „Правда“ оприлюднила статтю, яку вважають півофіційною заявою совєтського уряду про його ставлення до справи конфлікту між ОН та Ізраїлем на тлі відмови цього останнього евакуувати решту єврейської території. У цій статті Совети заявили невдоволено й виразно за застосування санкцій проти Ізраїлю. Зрештою, „Правда“ використала нагоду, щоб знову накинута на американську політику на Середньому Сході, називаючи її „дволичною“: мовляв, З'єдинені Держави хочуть „перейняти наслідство“ після Англії і Франції і тому ніби осуджують Ізраїль за непослух Об'єднаним Націям, але водночас підтримують його фінансово і політично та морально, чим шкодить арабському світові. Ця стаття „Правда“, за західними коментарями, цікава тим, що поперше вистіп, наче б Совети бажали собі, щоб Ген. Асамблея взагалі не голосувала над санкціями проти Ізраїлю, бо це, мовляв, компетенція Ради Безпеки. Те совєтське становище мотивоване острахом Москви, що так само Генеральна Асамблея, обійшовши Радю Безпеки, де СССР має право вето, може колись прийняти постанову про санкції проти Совєтського Союзу. На Раді Безпеки санкції проти Ізраїлю не перейшли б, бо там Англія і Франція напевне заклали б своє „вето“.

Реформи ген. Франка приготують привернення монархії в Іспанії

Мадрид. — Голова еспанської держави ген. Франсіско Франко оприлюднив новий список свого уряду. Він „відмолодив“ його особовий склад і надав у ньому становище міністра внутрішніх справ монархістів, генералові Капілью Вега, а також міністра армії, морської флотії й летуваства призначив двох генералів й одного адмірала з монархістичними симпатіями. Міністром закордонних справ став член урядової фаланги — Фернандо Марія Уастелла, дотеперішній еспанський амбасадор при Ватикані. У зв'язку з цими змінами ген. Франко проголосив документ на 26 сторінок друку з заповіддю дальших реформ. Найважливішою з них має стати призначення прем'єра уряду: до цього часу сам ген. Франко виконував функції авторитарного голови держави і уряду. Цю заповідь щодо привернення в Іспанії установи прем'єра вважають одною з дальших познач підготовки до повороту Іспанії до монархістичного устрою.

До Лондону прибув новий амбасадор ЗДА

Лондон. — В неділю 24 ц. м. прибув до столиці Англії новий американський амбасадор на місце Вінтропа Олдріча, який відійшов на власне бажання з уваги на свій пізній вік. Новим амбасадором став Джон Гей Вітні, фінансіст, дуже багата людина. Прибувши на летище в Лондоні разом із своєю дружиною, новий амбасадор пригадав, що він сам був двічі в своєму житті тісно зв'язаний з територією Англії і її життям: як студент університету в Оксфорді і як старшина під час другої світової війни. Він словив тверде переконання, що взаємини між Англією і

ЗДА ТАВРУЮТЬ НАКЛЕП- НИЦЬКУ ТАКТИКУ СОВЕТІВ

Об'єднані Нації. — „Треба дивуватися, як можна з одвертим обличчям приходити з такими речами“ — заявив сенатор Вільям Новленд, як репрезентант ЗДА на спеціальній політичній комісії Об'єднаних Націй у дебаті над совєтською скаргю проти З'єдинених Держав з приводу згодної американської „підривної роботи“ у східно-європейських країнах. Совєтський представник Васілій Кузнєцов мотивував у довгій промові ту більшовицьку скаргу, закидаючи Америці, що вона своїми діями у відношенні до „миролюбних“, „народно-демократичних“ держав порушує чартер Об'єднаних Націй та американсько-совєтський договір з 1933 року. Кузнєцов твердив, що „підривна діяльність“ є „нерозривною частиною американської закордонної політики“ яка змагає до „встановлення панування американських монополій над світом“. Америка, мовляв, видає „білийми доларів“ для підваження і скинення комуністичних урядів. „З ініціативи і за гроші американського уряду існують і постануть нові численні організації шпигунів і саботажників, вишколювані однаково в Америці, як в європейських країнах“, твердив Кузнєцов. Він вичислює усі такі, на його думку, „підривні“ організації, що займаються під б урванням проти комуністів, саботажників і шпигунства на терені „народних демократій“. До цих організацій він вправовив Центральну Розвідку Агенцію, організацію Вільної Європи, Американський Комітет для визволення від больше-

Москва продовжує заходи щодо нового Комінформу

Варшава. — За твердженням варшавського кореспондента „НПТайме-у“ Сиднея Грузона — продовжуються заходи Москви, щоб в якійсь формі покласти до життя новий Комінформ, себто центральну комуністичну організацію, яка була б керівним і диспозиційним центром для всіх комуністичних партій в різних країнах. Москві було і є зручніше діяти не безпосередньо, як такий керівний орган, а посередньо, через підлеглий їй і слухняний їй орган, стаціонарний в одній із сателітних комуністичних країн. Польська, італійська і китайська комуністичні партії спротивились в дію в ленію Комінформу. Проте офіційний орган чеської комуністичної

У СВІТІ

● У Південній Кореї великий американський трі в іспортному літаку, який вів 159 вояків, упав в ріку, про чому 5 осіб загинули, а доля 20-ох ще не відома. Катастрофа сталася через кілька хвилин після того, як літак піднявся з льоніща біля столиці Південної Кореї, Сеулу, щоб летіти до Японії. Полюсники цього рейду, що один з моторів перестав працювати, пілот, мабуть утратив панування над літаком.

● Прем'єр Лівану, Самі е-Сольх, заявив, що його уряд живив заходів, щоб спигнетський президент Насер міг зустрітись з президентом Айзенгавером. Ліванський міністр закордонних справ Малік буніч виступав як посередник у справі запрошення до Вашингтона савд-арабського короля Сауда. Відвідини короля Сауда, як з'ясувало, закінчилися по в а ж и т і успіхом. Приїзд до ЗДА Насера сумнівний — пишуть американські газети, — бо американська публічна опінія відноситься до нього негативно за запровадження ним диктаторських режимів і за ведену спигнетським урядом просовєтську політику.

● В Атенях, Салоніках і в інших грецьких містах студенти демонстрували у зв'язку з відкриттям на Об'єднаних Націях скарги грецького уряду проти Англії в справі Кіпру. Поліція не допустила демонстрації до англійської й американської амбасад в Атенях.

● Федеральна Рада у Швейцарії схвалила додаток до кон-

Голіфілд називає стан протилетунської оборони „трагічним“

Вашингтон. — Голова Підкомісії Військових Операцій в Палаті Репрезентантів демократичний конгресмен Чет Голіфілд заявив, що теперішній стан протилетунської оборони в ЗДА є „трагічний“, і згідно би один мільйон людей, якби так війна вже тепер вибухла. Він сказав, що немає тепер такої цивільної оборони, яка могла б сказати народів, що робити на випадок

Мегілл пропонує зменшити бюджет на \$5 бiльйонів

Нью Йорк. — Колишній підсекретар скаргу теперішній голова Податкової Фондації Розвелл Мегілл заявив, що Конгрес повинен зменшити запропонований бюджет на 1958 рік на 5 бiльйонів доларів і заощадити тим способом гроші призначити на зменшення федерального заборговування та на зменшення податків. Він сказав, що бюджет на 1958 рік повинен вносити стільки саме, скільки становитимуть видатки в цьому 1957

В АМЕРИЦІ

● У Востоні, Мо., згоріла гуральня, яка існувала сто років. Всі робітники й службовці встигли втекти з будинку гуральні після того, як вибухла пожежа.

● Президент Колумбій Густава Рокаса обговорював із венецианським президентом Маркусом Перезом Хіменесом плян спільної боротьби проти малярії, ведуч розмову з ним та ніг у рогації худоби і справу взаємини відвідин у травні і липні цього року.

● Голова Польського Американського Конгресу Чарльз Дж. Розмарк закликає американський Конгрес вивести відомого уряду Варшави від польського уряду, бо „коштів народ, який старастся звільнитися з-під московської контролю, заслугують на американську допомогу“.

● Вісім економістичних обсерваторів, які були допущені на з'їзд Комуністичної Партії в Нью Йорку, заявили, що цей з'їзд проведено демократичним способом, але відмовились заявити, чи ця партія дієсно є незалежною від Москви, як про це вона твердить.

● Демократичний конгресмен Френк Чейф вніс законопроект, згідно з яким впровадити навчальних шкіл в класах від 6-го до 12-го мали б розділяти хлопців та дівчат і навчати їх окремо. Він вважає, що така зміна сприятиме об'єднанню шкіл для білих і кольорових учнів.

● Президент Айзенгавер дав право різним конгресовим комісіям розглядати податкові зміни за роки 1945—1956. Це робить Президент кожного року, але цього року це робить, оскільки за того, щоб перевірити законність асистента секретаря обораи Роберта Т. Росса, який мучився зрезигнувати через те, що його дружина була власницею фабрики, яка діставала федеральні замовлення.

● Власник в е т е р и на рного шпиталю в Вінневуді, Па. д-р Вільям С. Гренні сказав, що міські собачи також хворіють на болізна шлунока, бо й вони живуть в вічному страху перед автама, ідуть часом нездорові харчі і не живуть в дружбі з іншими собаками. Собаки не мають тепер того спокійного життя, про яке співіється в давній пісні „Олд дог трей“.

СВОБОДА SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МОЛЛЕ У ВАШИНГТОНІ

Пішучи про приїзд французького прем'єра Гю Молле і міністра закордонних справ Християна Піно з офіційною візитою до Вашингтону, «Н.Н.Таймс» зазначає, що це — правдива примітка бачити їх на американській землі. Це твердження тим цікавіше, що ще й Гю Молле був прем'єром Франції у той самий час, коли в Англії на чолі уряду стояв Антоні Іден; президент Айсенгауер, усупереч старанням англійських дипломатів, не захотів запросити Ідена до Вашингтону, коли Іден виїхав з Лондону на відпочинок на Вермуді вже після відкриття англійських збройних сил з стілецьських вод і суходолу, — але введозвіти потім запросив Молле. І хоч тим часом запевняв, що він також зустрівся на Вермуді президента Айсенгауера з наступником Ідена, англійським прем'єром Гералдом Мекміллоном, все ж оту англо-американську маніфестацію замирення попереджувала французько-американська, саме тепер у Вашингтоні і Нью-Йорку.

Ця різниця у відношенні З'єднаних Держав до Англії і Франції зовсім природна: вона передусім випливає з історії цієї країни. З'єднані Держави народилися з війни проти Англії, і тоді, коли Англія була ворогом, Франція була приятелем. Правда, двопартійну парламентарну систему прийняла Америка за прикладом Англії, але американська демократія формувалася під величезним впливом Французької революції. Її гасла та її борби за свободу не тільки французької людини, а людини, як поняття. У другій половині першої і другої світових воєн З'єднані Держави боролися перш-очередно з Англією і Францією. Але бойові дії в обох війнах велися на французькій території. Концентрація збройних сил ЗДА перед створенням західного фронту американським висадом відбувалася у Північній Африці, тоді під французькою адміністрацією. І хоч поміж З'єднаними Державами і Англією існує той найсильніший зв'язок, яким є спільна мова, проте у відношенні до Франції було і є в американців найтісніше пошування. Французька мова в Америці, французьке мистецтво в американських музеях і галереях, французька література по бібліотеках і книгарнях, французька преса у часописних кіосках, французька мода у домах жіночої конфекції, французькі парфуми, французькі вина і французькі шовки — всі ці управіткові артикули духа і цивілізації с на першому місці американського імпорту. І, не зважаючи на різницю мови, американець завжди був і є у Парижі якнайближчим, милішим гостем, аніж в одному з Лондонів.

Це та духовна атмосфера, яка є вирішальною для політичних взаємин. Очевидно, що в ході історії бували в американсько-французьких взаєминах різні фази, добрі і погані. Щоб згадати про такі фази напруження, можна навести, наприклад, сильне невдоволення у Франції з приводу війни в Індокитаї на задній плані у політичній акції західних альянсів за останньої світової війни: ЗДА й Англія не запрошували Франції на конференції в Каїро, Тегерані й Ялті. В ЗДА було велике невдоволення політикою Франції, коли вона 30 серпня 1954 року відкинула форований Американко пакт Європейської Оборонної Спільноти. Французька політика у Північній Африці викликала й викликає поважні застереження з боку американських офіційних кіл і публічної opinio, а хотіли внутрішній партійно-політичній відносини у Франції є предметом постійної американської критики. З другого боку, французи неодноразово мали претензії до ЗДА за локальні інциденти з воєнками на терені Франції, за ніби замале зрозуміння страшних наслідків війни у Франції та за ніби потурання Америкою ворожому до Франції арабському націоналізму.

Але все це непорозуміння, неминучі й у найближчій родині, та епізоди, що не порушують стійкої союзницької приязні. Таким останнім прикорм епізодом була конфлікт між ЗДА і Францією, коли ця остання повила разом з Англією збройний похід проти Єгипту, а ЗДА осудили його публічно на терені Об'єднаних Націй. Але та розбіжність думок щодо середньо-східної політики залишилася тільки темою, що її треба у спокійних і прихильних нарадах проаналізувати, щоб устійити спільну політику.

Ось саме цього тяжко відбувається у Вашингтоні наради з французьким прем'єром Молле і його міністром закордонних справ Піно, які мають вирішити ту переважальну справу. У цих розмовах підтримку французького прем'єра авторитет, здобутий двома безперечними його успіхами: він зміг втримати при владі вже понад рік, від 31 січня минулого року, що є досить рідким явищем у французьких змішаних відносинах, — і він виявив себе послідовним палким величезним європейської єдності, замирившись з Німеччиною та переложивши тепер реалізацію великої ідеї створення спільного господарського обшару для 160 мільйонів людей шести західно-європейських країн. А що він має за собою опінію великого приятеля Америки, то і Америка зустрічає його, як свого найбільш бажаного гостя.

ДВА ДОКУМЕНТИ

Цікаві два документи, що яскраво відображають ментальність з одного боку, представників старої англійської демократії, а з другого — комуністичних ватажків, вистіла 10-го лютого ц. р. московська «Правда». Перший документ — це відкритий лист до редакції згаданого газети групи чільних членів англійської партії Праці. А другий — відповідь на цей лист редакції центрального органу комуністичної партії СРСР. У першому й другому листах мова про революцію на Мадярщині, яка потрясла світ.

Читасмо перший лист — і як же він пригадує своїм тоном, стилем і способом вислову ті — пожовклі нині — статті, «відкриті листи» і призабуті виступи, що переповнювали західно-європейську пресу й дунали з урядових трибун в Парижі, Лондоні й Римі ще тридцять п'ять і тридцять років тому. Тоді на просторах буйної Російської імперії щойно ставала на ноги совєтська влада. Розпади і шоків м'ясо комуністичного більшовизму, задушивши Українську, Грузинську, Білоруську й інші молоді республіки, — збиралася з силами, щоб кинути на Захід. Тоді, заливаючи кров'ю поневолені країни, шаліла Чека, а московський уряд, ламаючи і зневажаючи міжнародні договори, підготував глобальну революцію, щоб до основ зруйнувати світ наслідства.

І тоді ж у своїх промовах і статтях старалася провідні мумки Європи злагодити, втякнути більшовизм, задоволюючи Москву в своїх найкрайшій щодо неї намірах, а своїх співгромадян переконуючи, що більшовизм ось-ось «переродиться», демократизується, схаметься, що все те, що робиться «там», мовляв, лише хвороба росту. І це в тих днях англійський визначний письменник і гуманіст Герберт Велз, відвідавши більшовицьку столицю, писав у своїй книзі «Росія в темряві» про Леніна, як про... «кремлівського мрійника», що в затиску свого кабінету укладає плани, як ушляхити людство. Ллойд Джордж, який може краще від багатьох інших розумів звичай істоту більшовизму, опрацював зносини з Москвою тим, що, мовляв, торгувати можна й з лоджерями. А дипломати й політики старалася не дратувати Москви гострими звинуваченнями й звертатися до московських більшовицьких, як до рівноправних і порядних партнерів. «Не сваритися з сусідом» — було засадою західного світу.

За минулих три десяти років червона Москва не змінилася, як сподівалися західно-європейські оптимісти. Ці всі роки перейшла московська диктатура під знаком загарибницьких воєн, кривавих насильств над окупованими країнами, брехні й підступів у зовнішній політиці. Але за ці роки, як виходить, провідні мумки англійської демократії також не змінилися, хоч за цей час Західна Європа утратила величезний шмат своєї території на користь Москви.

У листі до редакції «Правди» доброміренні лейбористи пишуть дослівно: «Ми, нижчепідписані, депутати британського парламенту, які в минулому завжди добивалися найбільшого взаєморозуміння між нашими двома країнами, глибоко засмучені діями совєтських збройних сил на Мадярщині...» І далі ці засмучені депутати просять совєтський уряд «визначити їм деякі справи в зв'язку з цими подіями».

Тридцять п'ять років тому, відступлячи із зброєю в руках від більшовицько-московської навали, опинилися на Заході десятки тисяч української еміграції. Десять років тому сотні тисяч українських, польських, латиських, естонських та інших утікачів з Совєтського Союзу переповнювали табори в Західній Німеччині. Після другої світової війни щодня десятки й сотнями тікають люди від комунізму із Східної Німеччини, Югославії, Польщі, Чехословаччини. А ось тепер 200 тисяч мадярських студентів, робітників і всіх інших суспільних ставів на ноги совєтська влада. Розпади і шоків м'ясо комуністичного більшовизму, задушивши Українську, Грузинську, Білоруську й інші молоді республіки, — збиралася з силами, щоб кинути на Захід. Тоді, заливаючи кров'ю поневолені країни, шаліла Чека, а московський уряд, ламаючи і зневажаючи міжнародні договори, підготував глобальну революцію, щоб до основ зруйнувати світ наслідства.

Провідники англійської партії Праці, обіркувавши й розваживши всі «про» і «контра», приходять у своєму листі до висновку, що Москва — вчинила недобре, здушивши народну революцію на Мадярщині. І заявляють: «Ми протестуємо проти совєтської інтервенції на Мадярщині, бо вважаємо це несправедливим, щоб будь-яка в елі кодержава накідала свою волю малій країні... Саме тому ми осудили англо-французький напад на Єгипет. Обидві ці дії були порушенням духа Женеві і п'яти принципів співіснування». Отож на підставі висказаного і вірачі в дух Женеві та в співіснування з Москвою і звертаються вони до Совєтського Союзу з закликом, щоб забрав він свої війська з Мадярщини.

Нема сумніву, що свого листа писали англійські парламентаристи в добрій волі і в переконанні, що він таки вплине на Хрущова з його партійним секретаріатом, так, як переконаний був в 1921 році Герберт Велз, що після його зустрічі з «кремлівським мрійником» совєтська чрезахвичайка злагодіть.

На лист англійських державних мужів «Правда» відповіла так, як лише може відповідати центральному органу компартії. Отже: ніякої народної революції на Мадярщині не було, а натомість було там повстання, що мало за ціль реставрацію фашистського режиму. Контрреволюційний уряд Нада сам собою розпався, і тоді прийшов до влади «робітничо-селянський уряд» Кадара. Новий уряд Кадара підтримується мадярськими професіями, фабричними робітничими ради, організаціями молоді, старшини й воляки армії — одним словом, весь мадярський народ. Заява Нада про те, що Мадярщина виїшла з Варшавського пакту — була «ляним зламанням міжнародного договору». Ні-

нижчепідписані, депутати британського парламенту, які в минулому завжди добивалися найбільшого взаєморозуміння між нашими двома країнами, глибоко засмучені діями совєтських збройних сил на Мадярщині...» І далі ці засмучені депутати просять совєтський уряд «визначити їм деякі справи в зв'язку з цими подіями».

Тридцять п'ять років тому, відступлячи із зброєю в руках від більшовицько-московської навали, опинилися на Заході десятки тисяч української еміграції. Десять років тому сотні тисяч українських, польських, латиських, естонських та інших утікачів з Совєтського Союзу переповнювали табори в Західній Німеччині. Після другої світової війни щодня десятки й сотнями тікають люди від комунізму із Східної Німеччини, Югославії, Польщі, Чехословаччини. А ось тепер 200 тисяч мадярських студентів, робітників і всіх інших суспільних ставів на ноги совєтська влада. Розпади і шоків м'ясо комуністичного більшовизму, задушивши Українську, Грузинську, Білоруську й інші молоді республіки, — збиралася з силами, щоб кинути на Захід. Тоді, заливаючи кров'ю поневолені країни, шаліла Чека, а московський уряд, ламаючи і зневажаючи міжнародні договори, підготував глобальну революцію, щоб до основ зруйнувати світ наслідства.

Провідники англійської партії Праці, обіркувавши й розваживши всі «про» і «контра», приходять у своєму листі до висновку, що Москва — вчинила недобре, здушивши народну революцію на Мадярщині. І заявляють: «Ми протестуємо проти совєтської інтервенції на Мадярщині, бо вважаємо це несправедливим, щоб будь-яка в елі кодержава накідала свою волю малій країні... Саме тому ми осудили англо-французький напад на Єгипет. Обидві ці дії були порушенням духа Женеві і п'яти принципів співіснування». Отож на підставі висказаного і вірачі в дух Женеві та в співіснування з Москвою і звертаються вони до Совєтського Союзу з закликом, щоб забрав він свої війська з Мадярщини.

Нема сумніву, що свого листа писали англійські парламентаристи в добрій волі і в переконанні, що він таки вплине на Хрущова з його партійним секретаріатом, так, як переконаний був в 1921 році Герберт Велз, що після його зустрічі з «кремлівським мрійником» совєтська чрезахвичайка злагодіть.

На лист англійських державних мужів «Правда» відповіла так, як лише може відповідати центральному органу компартії. Отже: ніякої народної революції на Мадярщині не було, а натомість було там повстання, що мало за ціль реставрацію фашистського режиму. Контрреволюційний уряд Нада сам собою розпався, і тоді прийшов до влади «робітничо-селянський уряд» Кадара. Новий уряд Кадара підтримується мадярськими професіями, фабричними робітничими ради, організаціями молоді, старшини й воляки армії — одним словом, весь мадярський народ. Заява Нада про те, що Мадярщина виїшла з Варшавського пакту — була «ляним зламанням міжнародного договору». Ні-

якої совєтської інтервенції не було, а була лише «допомога мадярському народові з боку совєтської армії в розгортці контрреволюції». Решта — про напад імперіалістичних держав Англії і Франції на Єгипет і — порада авторам листа: співіснувати з Москвою в дузі Женеві і не осудити свого носія не в своїй справі.

Згадані вище два документи, зрештою, не привносять нічого нового, а тільки повторюють те, що ми вже знаємо з давніх невідоміх рунини, чи рутенці, які жили за час старої Угорщини, але свідомий український народ, який ніколи не згодиться на окупацію Закарпаття. Доказом цього була Карпатська Україна, яка наприкінці 1938 р. дала рішучу відсіч мадярській ворожій пропаганді, злікувала виласяних з Мадярщини партизанів, а в березні 1939 р. героїчними боями доказала, що не бажас належати до Мадярщини, а бажас свободи, яка належить всім народам світу!

Микола Вайда

В С-ко

УТІКАЧІ З МАДЯРЩИНИ ПРО ЗАКАРПАТТЯ

Утікачі з Мадярщини, які перебувають в Кемп Кілмер, Нью Джерсі, багато оповідають про Закарпаття. Їх погляд на цей край різняться. Інакше дивляться на Закарпаття старші, які пам'ятають часи перед першою світовою війною, коли належало воно Мадярщині, які по першій рійні були агітаторами за повернення Закарпаття до Мадярщини і брали участь в трагічних подіях у березні 1939 року. А інакше дивляться ті, які не були учасниками згаданих подій і набули освіту та виростили після окупації Мадярщини більшовицькими.

Старші мадярські втікачі все ще мріють про «Велику Мадярщину» разом із Закарпаттям, Словаччиною, Семигородом і т. д. Вони, хоч перенесли трагедію свого народу два місяці тому і втекли на чужину, згодом часи о. А. Волощина і твердять, що Закарпаття належить їм. З-поміж цих утікачів багато хто признають, що спосіб мадярської окупації Карпатської України в березні 1939 р. був «загострий», що мадяри тоді зробили на Закарпатті багато помилок, які важко виправити. За час ЧСР, — говорять вони, — виховалася нова нація, однак Мадярщина по-доброму чи по-злому, війною, бажас мати Карпатську Україну в своїх надрах...

Друга і переважна частина втікачів — це або молоді поінформовані, або такі, що не цікавилися чи байдужі до Закарпаття. Це — високошкільна, середньошкільна і селянська молодь, яка набула освіту й виростила після совєтської окупації. Вони знають, що виче Тиси, там де Ужгород і Мукачів, починається Україна; деякі кажуть: Росія, яка з Львовом і Києвом творять Українську державу. Так їх вчили в школах, так читали вони в книжках та чули на мітингах і в радіо. Вони, загалом кажучи, не висувають претензій на цю землю, хоч зрештою, що там живуть також мадяри. Ця частина мадярських утікачів ворожо ставилася до колишнього режиму Горті і бажас мати демократичну Мадярщину на взір американської демократії.

Разом беручи, втікачі з

якої совєтської інтервенції не було, а була лише «допомога мадярському народові з боку совєтської армії в розгортці контрреволюції». Решта — про напад імперіалістичних держав Англії і Франції на Єгипет і — порада авторам листа: співіснувати з Москвою в дузі Женеві і не осудити свого носія не в своїй справі.

Згадані вище два документи, зрештою, не привносять нічого нового, а тільки повторюють те, що ми вже знаємо з давніх невідоміх рунини, чи рутенці, які жили за час старої Угорщини, але свідомий український народ, який ніколи не згодиться на окупацію Закарпаття. Доказом цього була Карпатська Україна, яка наприкінці 1938 р. дала рішучу відсіч мадярській ворожій пропаганді, злікувала виласяних з Мадярщини партизанів, а в березні 1939 р. героїчними боями доказала, що не бажас належати до Мадярщини, а бажас свободи, яка належить всім народам світу!

Микола Вайда

В С-ко

Мадярщини зі страхом дивляться на Підкарпаття, яке вони вже називають Карпатською Україною, бо за їх інформації із Закарпаття (через Закарпаття) прибули совєтські війська, щоб здушити мадярське повстання. Карпатська Україна стала повсюдною базою Совєтського Союзу. Кордон між Мадярщиною і Карпатською Україною сильно охороняється. Тут зорано та замінено смугу землі і проведено ключий дріт. На кордоні киша загрозливих собак. Бувши мадярські офіцери заявляють, що Ужгород і ціле Закарпаття стас важливим стратегічним пунктом, звідки Совети можуть контролювати не тільки Мадярщину, але й Чехословаччину та Румунію. В жовтні 1956 р. прибули на Закарпаття три совєтські панцерні бригади, які були розміщені в Радаєвському лісі коло Ужгороду та в Берегові. На летуєтській площі в Берегові скучили совєтські «МІГ» та «Іллюзіни». Також прибули на Закарпаття нові панцерні частини, які перебрали службу вздовж закарпатсько-мадярського кордону. Все це, крім постійних совєтських військових частин, які перебувають в різних касарнях Закарпаття. На Закарпатті виховують совєтських підстаршин, які опісля відбувають виправи у Воловоу і Волюці. Над цими районами часто можна бачити гелікоптери. Глибоко в Карпатах побудовано спеціальні сковища для летуєтства і танків. Втікачі кажуть, що із Закарпаття можуть одного дня вилетіти сотні совєтських літаків, а також вирухити тисячі совєтських танків, щоб зайняти Мадярщину, Румунію, Болгарію, Грецію і Югославію.

Москва, кажуть вони, робить все, щоб на Закарпатті виховати прихильну Москві і комуністичну молодь, але це їм не вдається, як не вдається на Мадярщині. Вплив батьків, оповідання тих, які пам'ятають часи до приходу більшовицьких, сильніші за комуністичну пропаганду. Без сумніву, багато робить розпородженість із Заходу, які розносять з уст до уст по містах та селах і підтримують антикомуністичний настрій і готовість, коли прийде слушний час, виступити до безпощадної боротьби проти комуністів.

Українці взагалі, а закарпатські українці зокрема повинні виласити мадярам в Америці, що Закарпаття — українська земля, народ Закарпаття це не давні невідомі русини, чи рутенці, які жили за час старої Угорщини, але свідомий український народ, який ніколи не згодиться на окупацію Закарпаття. Доказом цього була Карпатська Україна, яка наприкінці 1938 р. дала рішучу відсіч мадярській ворожій пропаганді, злікувала виласяних з Мадярщини партизанів, а в березні 1939 р. героїчними боями доказала, що не бажас належати до Мадярщини, а бажас свободи, яка належить всім народам світу!

Микола Вайда

В С-ко

Книжка в часописі — найнеобхідніша в домі культурної людини.

у світлиці, в вузлиці, у скрині, де свичками пахнуть рунини, Скарб. Не перестій золотий (листки), Не коштовні перли, серезки.

На базарі в ярмарку за його і копійки покупець не дасть, А однак цінніша він усього, Наче серця неподільна часть.

І на нього часто в дивлюся І тоді думки, думки, думки... В кожній весірі (я над ним, мотоса, Як у віснах загорає зірка.

Перед сном (до серця пригортаю І тоді курчуть журавлі... Скарб цей — (Тільки частка його краю, Тільки грудка рідної землі.

З журавлями (Вийшовши в чужину, Мати скарб цей (Скорію, поспіша, У світлиці, в вузлиці, у скрині Заховала — сину оберегла.

В БОРА

РОЗМОВИ ПРО ІНФЛЯЦІЮ

Розмови про інфляцію, налятають про рецесію і депресію стали темою дня від перших днів нової каденції президента Айсенгауера. Сам президент у своєму зверненні про стан Уні, побіч важливих міжнародних проблем, голосно й відверто говорив про інфляцію. Президент повторив думку про загрозу інфляції у своєму економічному raporті. Господарський редактор «Тайму» пожартував на тему інфляції в час, коли американське господарство все ще виявляє спокладення, порівнюючи добробут до життя: коли й говорити, що воно гарне, то вона ціле, але якщо й налякати, що от, мовляв, тут вона потребує дещо приглядати, а там дещо підмаловати, — тоді вона впадає у розпач.

Попереднього тижня про інфляцію говорилось голосно у Вашингтоні. Перед Об'єднаним Комітетом американського Конгресу знівався у цій справі секретар фінансів Гомфрі, який сказав: «Якщо ми затримасмо теперішні високі податки відносно довгий час, тоді нам не вдасться розвинути таку активність, яка б забезпечила працю нашому суспільству». Але на запит сенаторів, де, на його думку, можна отлати бюджет, щоб зменшити податки, секретар відповів: «Якби я це знав, я зробив би це вже давно». В обговорі урядової політики «грозючих обмешек» виступив голова Федеральної Ради Резерві Мартін. Він твердив, що обмеження кредитів — це найсильніша зброя проти інфляції. Коли економіка зростає, жадання кредитів перевищує постачання, — тоді зростають також відсотки кредиту. Це дискусійна справа, як обмеження кредитів, урядове господарювання гірше, б'є найбільше по малих промисловцях. Перша для малого бізнесу загроза інфляції. Голова Мартін сказав, що коли б це від нього залежало, він би це більше стиснув банків кредити вже в 1954 році, і тоді не було б і мови про інфляцію.

Та хоч слова Гомфрі, як і слова Мартіна, не були риторикою тривоги, думки, які розносять з уст до уст по містах та селах і підтримують антикомуністичний настрій і готовість, коли прийде слушний час, виступити до безпощадної боротьби проти комуністів.

Українці взагалі, а закарпатські українці зокрема повинні виласити мадярам в Америці, що Закарпаття — українська земля, народ Закарпаття це не давні невідомі русини, чи рутенці, які жили за час старої Угорщини, але свідомий український народ, який ніколи не згодиться на окупацію Закарпаття. Доказом цього була Карпатська Україна, яка наприкінці 1938 р. дала рішучу відсіч мадярській ворожій пропаганді, злікувала виласяних з Мадярщини партизанів, а в березні 1939 р. героїчними боями доказала, що не бажас належати до Мадярщини, а бажас свободи, яка належить всім народам світу!

Микола Вайда

В С-ко

у світлиці, в вузлиці, у скрині, де свичками пахнуть рунини, Скарб. Не перестій золотий (листки), Не коштовні перли, серезки.

На базарі в ярмарку за його і копійки покупець не дасть, А однак цінніша він усього, Наче серця неподільна часть.

І на нього часто в дивлюся І тоді думки, думки, думки... В кожній весірі (я над ним, мотоса, Як у віснах загорає зірка.

Перед сном (до серця пригортаю І тоді курчуть журавлі... Скарб цей — (Тільки частка його краю, Тільки грудка рідної землі.

З журавлями (Вийшовши в чужину, Мати скарб цей (Скорію, поспіша, У світлиці, в вузлиці, у скрині Заховала — сину оберегла.

В БОРА

«альтруїстами» і вказати справжній американський підхід до господарських справ, бо інакше уряд мусітиме весті державну контролю ці і заробітків, а це вже не буде «та Америка, якою ми її знаємо».

Ці слова президента спричинили на ринку ще більший спадок. Цього спаду не відвернув секретар торгівлі Вікс, заявивши, що уряд не має ніякого плану чи наміру весті державну контролю, але робить намагання, щоб втримати добробут. Представники преси секретар Вікс заявив, що потреба вивести державну контролю немає і що американська економіка в повному здоров'ї. Він навіть підкреслив, що 1957 рік буде роком дальшого зростання добробуту.

Але самі розмови і зголювання на перших сторінках газет вказують на те, що деяка загроза для господарства таки існує. Завдяки економіці заявляють, що забавого ліквідується рятівна американське господарство. Уряд говорить різничию про інфляцію і рецесію, а це значить, що коли інфляція буде зростати — прийде депресія. Американський же ринок журиться не інфляцією, а дефляцією, і звідси його песимізм, викликаний господарюванням Державної Ради Резерві, яка обмежила кредити.

Але справжньої причини для песимізму такої немає. Не зважаючи на кілька плям, як авторитати чи машинове знаряддя, американська економіка постійно на висоті. Після січня, що був другим з найкращих в історії автопродукції, місяці, продукція автотранспу в лютому цього року перевищує на 4% продукцію в лютому попереднього року. За урядовими відомостями, житлове будівництво в січні 1957 року перевищило на 3% втрати з січня 1956 року. Хемінга індустриї на побудову своїх підприємств виставляють у 1957 році в два рази більше, ніж виставляла в 1956 році. Національна статистика за дліяння затруднення. Департамент Праці і Торгівлі подали про найвище безробіття за труднення для січня 1957 року, почавши від року 1949-го, хоч зазначено упадок загальної затруднення в порівнянні з груднем 1956 року. Але тут врахувати треба так званий різдвяне затруднення студентів, домашніх господарів і інших осіб, які не входять до загальної статистики затруднення. Тим то статистика полас, що — хоч, затруднення зменшилося на 1,700,000 осіб, безробіття зросло лише на пів мільйона. Тут треба підкреслити, що в січні завжди зростає безробіття серед рільничих працівників.

Не зважаючи на всі розмови про інфляцію і депресію, статистика не потерпівала такої загрози. Навпаки, вона скріплює віру в дальше процвітання добробуту в ЗДА.

Скарб

у світлиці, в вузлиці, у скрині, де свичками пахнуть рунини, Скарб. Не перестій золотий (листки), Не коштовні перли, серезки.

На базарі в ярмарку за його і копійки покупець не дасть, А однак цінніша він усього, Наче серця неподільна часть.

І на нього часто в дивлюся І тоді думки, думки, думки... В кожній весірі (я над ним, мотоса, Як у віснах загорає зірка.

Перед сном (до серця пригортаю І тоді курчуть журавлі... Скарб цей — (Тільки частка його краю, Тільки грудка рідної землі.

З журавлями (Вийшовши в чужину, Мати скарб цей (Скорію, поспіша, У світлиці, в

